

**URZĄD MIEJSKI**  
Wydział Gospodarki Przestrzennej  
i Ochrony Środowiska  
ul. Sienkiewicza 1, 12-100 Szczytno  
tel. 89 624 72 00, fax 89 624 72 35

**Wydział Gospodarki Przestrzennej  
i Ochrony Środowiska**

Szczytno, dnia 14 lutego 2025 r.

**Komisja Rozwoju Gospodarczego i Promocji**

**Rady Miejskiej w Szczytnie**

**Informacje o stanie środowiska w mieście – za rok 2024 r.**

ZASTĘPCA WACZELNIKA  
Wydziału Gospodarki Przestrzennej  
i Ochrony Środowiska

  
Katarzyna Piekarcz

## I. POWIETRZE

Czynności podejmowane w zakresie ochrony powietrza Gmina Miejska Szczytno realizuje zgodnie z zapisami Programu ochrony powietrza uchwalonego przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 26 maja 2020 r. uchwałą Nr XVI/280/20 „w sprawie określenia Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej” oraz zaktualizowanego uchwałą Nr LI/772/23 w dniu 27 czerwca 2023 r. uchwałą „w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej”.

Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej została opracowana w związku z odnotowaniem w 2021 roku przekroczenia normy jakości powietrza na terenie strefy w zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Obowiązujący dotychczas Program został uchylony, a aktualizacja Programu objęła przegląd wskazanych działań naprawczych i ich ewentualną korektę w celu poprawy jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi (osiągnięcie poziomu docelowego B(a)P) oraz określiła działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenie, obejmujących w szczególności osoby starsze i dzieci.

Mówiąc o ocenie jakości powietrza należy rozumieć wyniki badań uwzględniające pomiary substancji zawieszonych w powietrzu. Substancje podlegające pomiarom uwzględniono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Klasyfikacja strefy warmińsko - mazurskiej w latach 2019 – 2021 ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin.

zanieczyszczenie	Wyniki klasyfikacji strefy warmińsko-mazurskiej w latach		
	2019	2020	2021
Ze względu na ochronę ludzi			
SO <sub>2</sub>	A	A	A
NO <sub>2</sub>	A	A	A
CO	A	A	A
PM10	A	A	A
PM2,5	A	A	A
B(a)P	C	C	C
benzen	A	A	A
As	A	A	A
Cd	A	A	A
Ni	A	A	A
Pb	A	A	A
O <sub>3</sub>	A(D2)	A	A
Ze względu na ochronę roślin			
SO <sub>2</sub>	A	A	A
NO <sub>x</sub>	A	A	A
O <sub>3</sub>	A	A	A(D2)

Źródło: Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy warm.-maz. ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych

W zależności od uzyskanych wyników powietrze w badanej strefie można zaliczyć do konkretnej klasy zgodnie z poniższą klasyfikacją:

A- jeżeli stężenia zanieczyszczenia nie przekraczają odpowiednich poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych

C- jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe

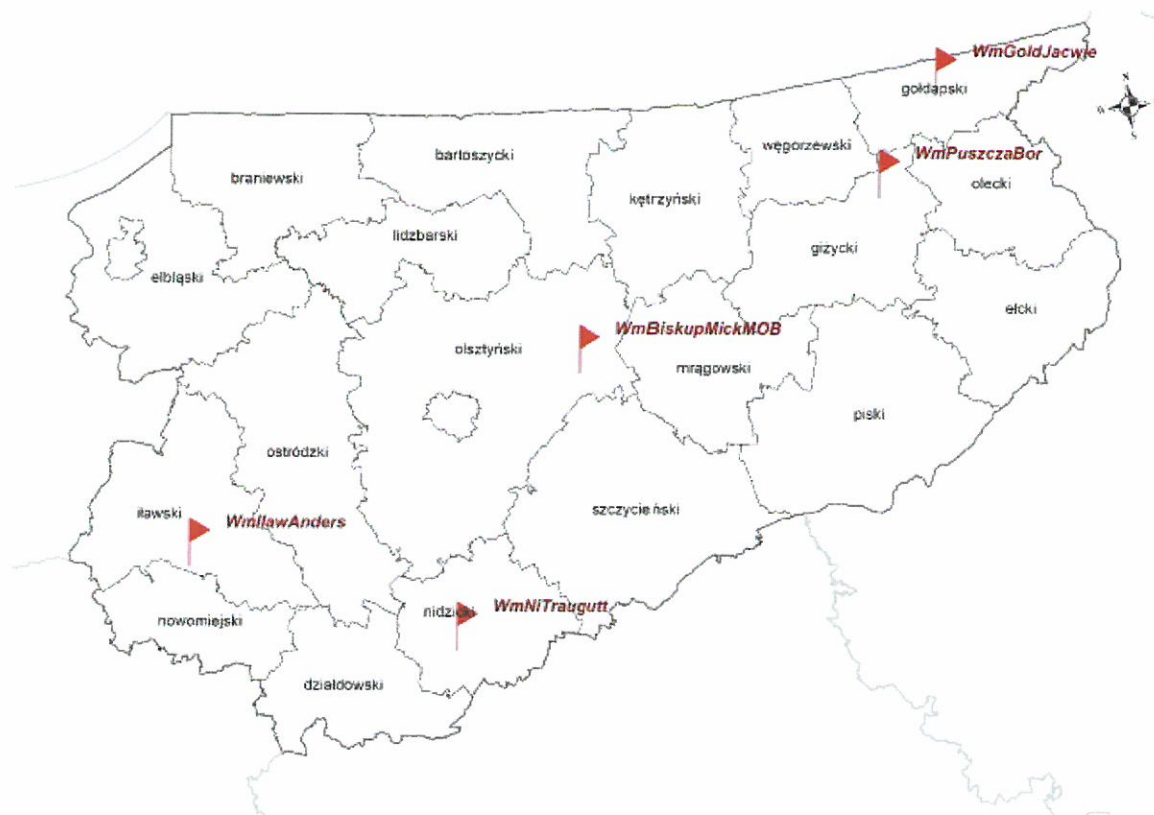
D2- jeżeli stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Zgodnie z powyższą tabelą strefa warmińsko - mazurska została sklasyfikowana do klasy C jedynie pod względem przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Standardy jakości powietrza dla pyłu PM10 zostały dotrzymane. Jednakże w związku z tym, że benzo(a)piren znajduje się w pyłe PM 10, zachowano działania naprawcze również dla tego zanieczyszczenia w aktualizacji Programu.

Ocena powietrza dokonywana jest corocznie na podstawie:

- pomiarów intensywnie wyk. na stałych stanowiskach pomiarowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w wykorzystaniu metodyk referencyjnych (pomiar ciągły z zastosowaniem mierników automatycznych oraz pomiar manualne – prowadzone codzienne);
- pomiarów wskaźnikowych obejmujących pomiar wykonywane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska;
- metod szacowania opartych na analizie informacji o emisji zanieczyszczeń i wynikach modelowania Instytutu Ochrony Środowiska.

Rycina 1. Lokalizacja Punktów pomiarowych benzo(a)pirenu na terenie strefy warmińsko-mazurskiej.

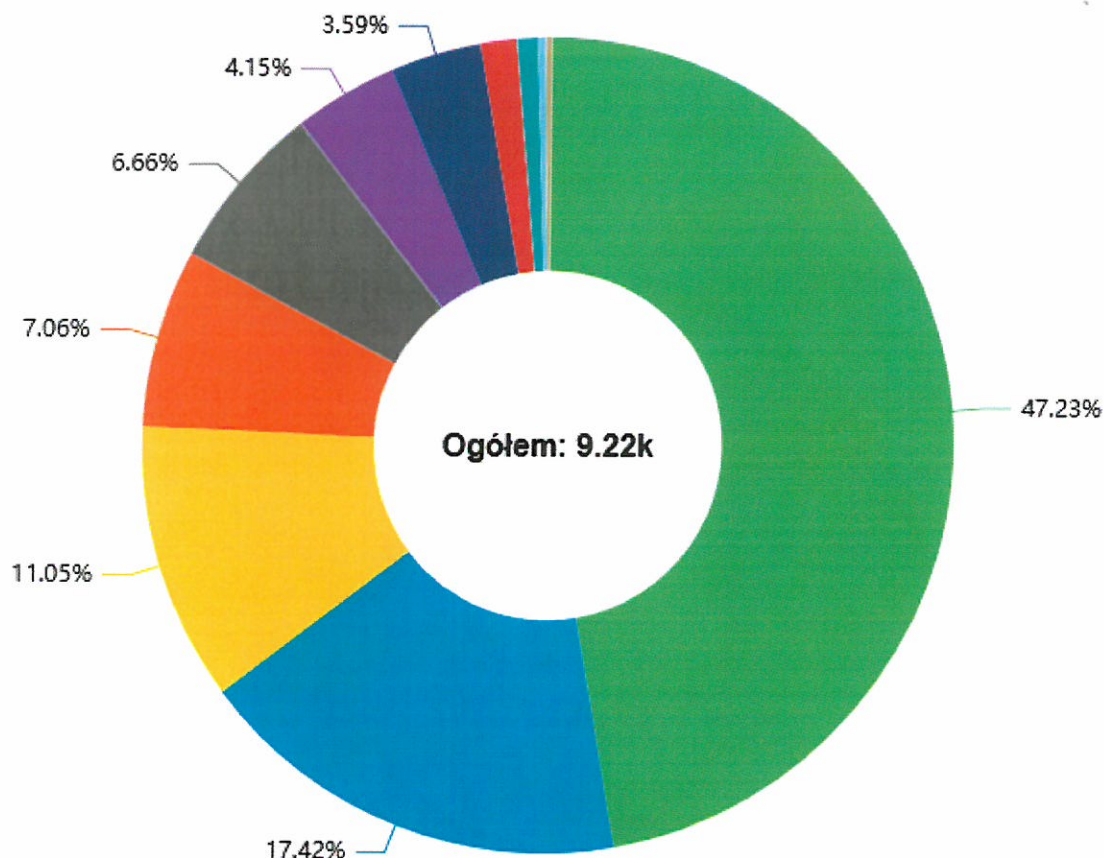


Źródło: Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy warm.-maz. ze wzgl. na przekroczenie poziomu dopuszczalnego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 wraz z planem działań krótkoterminowych.



Przekroczenie docelowych norm substancji szkodliwych na naszym obszarze wynika głównie z sektora komunalno-bytowego. Za przekroczenia poziomu docelowego B(a)P w największym stopniu odpowiada emisja z indywidualnych systemów grzewczych, związek ten powstaje bowiem podczas spalania paliw stałych w niskich temp. (300-600 stopni) w nisko sprawnych urządzeniach oraz w wyniku spalania odpadów w instalacjach do tego nieprzeznaczonych.

Rycina 2. Rodzaje źródeł ciepła na terenie Gminy Miejskiej Szczytno. Stan na 31.12.2024 r.



- Kocioł gazowy / bojler gazowy / podgrzewacz gazowy przepływowy / kominek gazowy
- Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z ręcznym podawaniem
- Piec kaflowy na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy)
- Ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny
- Kominek / koza / ogrzewacz powietrza na paliwo stałe (drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy)
- Miejska sieć ciepłownicza / ciepło systemowe / lokalna sieć ciepłownicza
- Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z automatycznym podawaniem
- Trzon kuchenny / piecokuchnia / kuchnia węglowa
- Pompa ciepła
- Kolektory słoneczne do ciepłej wody użytkowej lub z funkcją wspomagania ogrzewania

Źródło: Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków.



Ostatnie powiadomienie o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego substancji w powietrzu dla B(a)P w pyłe zawieszonym odnotowano dnia 24 listopada 2022 r. (okres trwania ryzyka przewidywano na 24.11.2022 – 31.12.2022).

By zwiększyć dostępność wsparcia finansowego na wymianę nieefektywnych i przestarzałych źródeł ciepła dla mieszkańców miasta, od roku 2021 w Urzędzie Miejskim funkcjonuje Punkt Informacyjno - Konsultacyjny „Czyste Powietrze”, umożliwiający właścicielom domów jednorodzinnych uzyskanie dofinansowania do wymiany źródła ciepła oraz termomodernizacji budynku. Punkt działa od poniedziałku do piątku udzielając informacji dotyczących programu oraz udzielając pomocy w złożeniu wniosku do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie. W roku 2024 za pośrednictwem Gminnego Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego złożono 42 wnioski do Programu „Czyste Powietrze”.

Od 2020 r. realizowany jest również program dotacyjny określony Uchwałą Rady Miejskiej w Szczytnie Nr XXIV/172/220 z dnia 30 października 2020 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej i sposobu jej rozliczania z budżetu Gminy Miejskiej Szczytno na dofinansowanie inwestycji związanych z ograniczeniem niskiej emisji, polegających na wymianie źródeł ciepła w budynkach lub lokalach mieszkalnych na terenie Gminy Miejskiej Szczytno, którego realizację w roku 2024 r. przedstawiono poniżej.

Tabela 2. Realizacja programu dotacyjnego „Czyste Powietrze – Wart dbać” z budżetu Gminy Miejskiej Szczytno wraz z szacowanym efektem rzeczowym i efektem ekologicznym redukcji emisji PM10 i B(a)P.

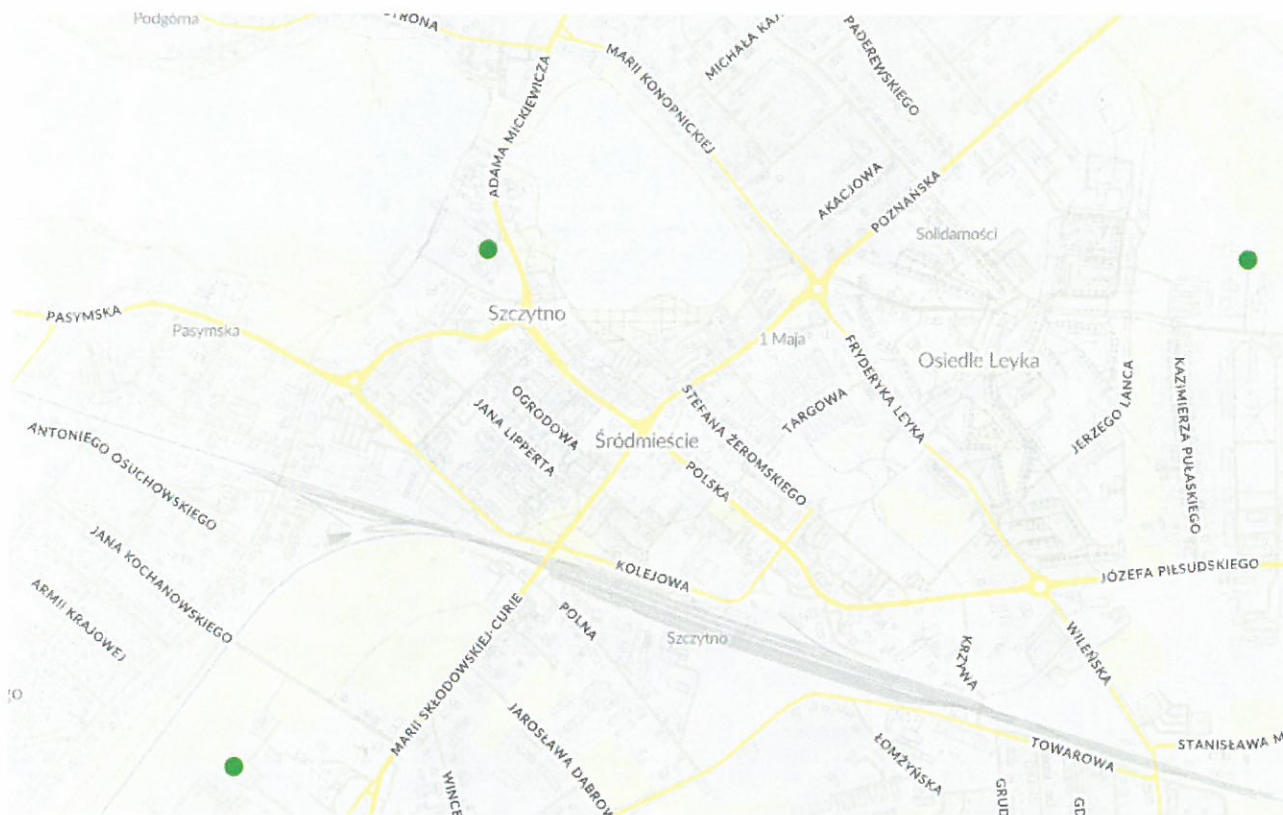
Działanie naprawcze	Wskaźnik redukcji emisji efekt ekologiczny (g/m <sup>3</sup> /rok)		Liczba zlikwidowanych/ wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe	Powierzchnia budynku/ lokalu na której zlikwidowano nieefektywne źródło ciepła/ przeprowadzono termomodernizację (m <sup>2</sup> )	Szacowany efekt ekologiczny – redukcja emisji (Mg/rok)	
	B(a)P	PM10			B(a)P	PM10
<b>Likwidacja kotła węglowego i zmiana na:</b>						
podłączenie do sieci ciepłowniczej	0,3830	701,78	0	0,00	0,00000000	0,00000000
ogrzewanie elektryczne	0,3830	701,78	0	0,00	0,00000000	0,00000000
instalację pompy ciepła	0,3830	701,78	2	185,40	0,00007101	0,130111001
ogrzewanie olejowe	0,3830	700,26	0	0,00	0,00000000	0,00000000
ogrzewania gazowe	0,3830	701,44	16	1513,96	0,00057985	1,061952210
kocioł węglowy ekoprojekt zasilany ręcznie	0,3574	678,70	0	0	0,00000000	0,00000000
kocioł węglowy ekoprojekt zasilany automatycznie	0,3824	679,25	0	0	0,00000000	0,00000000
kocioł na biomasę ekoprojekt zasilany ręcznie	0,3818	682,12	1	133,95	0,00005114	0,09136997
kocioł na biomasę ekoprojekt zasilany automatycznie	0,3828	692,61	6	679,00	0,000025992	0,47028219
<b>termomodernizacja bez wymiany źródła ciepła</b>						
termomodernizacja bez wymiany źródła ciepła	0,1149	210,54	5	807,99	0,00009284	0,17011421
kocioł węglowy ekoprojekt zasilany ręcznie + termomodernizacja	0,3651	685,62	0	0,00	0,00000000	0,00000000
k. węglowy ekoprojekt zasilany automatycznie + termomodernizacja	0,3826	686,01	0	0,00	0,00000000	0,00000000
k. na biomasę zasilany ręcznie+ termomodernizacja	0,3822	688,02	0	0,00	0,00000000	0,00000000
k. na biomasę zasilany automatycznie + termomodernizacja	0,3829	695,36	2	224,00	0,00008577	0,15576064
na ogrzewanie olejowe + termomodernizacja	0,3830	700,72	0	0,00	0,00000000	0,00000000
Na ogrzewanie gazowe + termomodernizacja	0,3830	701,54	4	517,40	0,00019816	0,36297680
Liczba źródeł ciepła / Termomodernizacja			<b>31</b>	<b>1549,39</b>	<b>0,00037677</b>	<b>0,68885165</b>
<b>Redukcja emisji w roku 2024</b>					<b>0,00133869</b>	<b>2,44256593</b>

Źródło: Opracowanie własne. Katarzyna Piekarcz



W celu monitorowania jakości powietrza w czasie rzeczywistym oraz w dokładnej lokalizacji nadal działają zamontowane w roku 2018 czujniki jakości powietrza typu Airly. Mierniki zainstalowano na terenie ciepłowni Veolia Szczytno Sp. z o.o., ul. Solidarności 17 oraz na terenie Urzędu Miejskiego w Szczytnie, ul. H. Sienkiewicza 1, 12-100 Szczytno.

Rycina 3. Lokalizacja czujników jakości powietrza typu Airly na terenie Gminy Miejskiej Szczytno.



Źródło: <https://map.airly.eu/pl/> z dnia 12.02.2025 r

Czujniki zbierają i interpretują dane w czasie rzeczywistym, dzięki czemu na mapie online oznaczane są takie informacje jak: poziom stężenia pyłów zawieszonych PM2.5 oraz PM10, ciśnienie atmosferyczne, temp. I wilgotność powietrza. Jakość powietrza w czasie rzeczywistym można sprawdzić pod adresem <https://map.airly.eu/pl/>.

Rycina 4. Dane przedstawiane przez czujniki powietrza Airly.



Źródło: <https://map.airly.eu/pl/> z dnia 12.02.2025 r.



Pracownicy Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Szczytnie przeprowadzają także kontrole spalania paliw niskiej jakości i odpadów. Interwencje podejmowane są wraz z funkcjonariuszami Straży Miejskiej z urzędu, jak i na zgłoszenia mieszkańców. W roku 2024 przeprowadzono 12 kontroli połączonych z działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi oraz wystawiono 1 mandat.

Rycina 4, 5 i 6. Kontrole spalania przeprowadzone w 2024 r.



Źródło: Dokumentacja wykonana podczas kontroli spalania paliw stałych. Katarzyna Piekarz

Prowadzone są również liczne kampanie edukacyjno-informacyjne dla mieszkańców związane z ochroną powietrza.

Rycina 7, 8, 9, 10 i 11. Przykłady przeprowadzonych działań edukacyjno - informacyjnych w 2024 r.



17.11.2024 Miejski Dom Kultury.



08.10.2024 r. Sala konferencyjna Urzędu Miejskiego w Szczytnie

Źródło: Opracowanie własne. Katarzyna Piekarz

## II. HAŁAS

Klimat akustyczny środowiska Gminy Miejskiej Szczytno kształtowany jest głównie przez hałas komunikacyjny, a w szczególności drogowy, związany z dużym natężeniem transportu kołowego. Wielkość oddziaływania zależy od natężenia, prędkości i struktury ruchu tj. ilości pojazdów lekkich (osobowych i dostawczych, motocykli) i ciężkich (ciężarowe z przyczepami i bez, autobusy i inne pojazdy) oraz udziału pojazdów ciężkich w ruchu dobowym. Ważne są także parametry techniczne jezdni, takie jak szerokość pasa ruchu oraz rodzaj nawierzchni. Pozostały hałas komunikacyjny np. kolejowy i lotniczy mają charakter lokalny i odgrywają małe znaczenie podobnie jak hałas emitowany przez zakłady produkcyjne i usługowe.

Niekorzystny wpływ hałasu środowiskowego na stan zdrowia społeczeństwa wymaga działań zmierzających do jego ograniczenia poprzez stosowanie zabezpieczeń akustyczno-budowlanych, właściwą lokalizację obiektów i odpowiednią organizację ruchu samochodów oraz poprawą nawierzchni dróg i stanu technicznego pojazdów.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub na tym poziomie.

Dopuszczalne poziomy dźwięku w środowisku zewnętrznym określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, na podstawie którego dopuszczalną wartość równoważnego poziomu dźwięku A, LAeqD/N, ustala się w zależności od rodzaju źródła hałasu oraz sposobu zagospodarowania terenu w otoczeniu tego źródła. Przekroczenie wartości dopuszczalnych w środowisku zewnętrznym oznacza zagrożenie klimatu akustycznego i wymaga – zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska – podjęcia działań ochronnych. Obszarami problemowymi bądź uciążliwymi dla mieszkańców miasta pod względem nadmiernego hałasu są: droga krajowa Nr 53 (ul. Pasymaska, ul. T. Kościuszki, ul. Polska, ul. J. Piłsudskiego), droga krajowa Nr 57 – (ul. Gizewiusza, ul. Śląska i ul. A. Mickiewicza, ul. Odrodzenia, ul. Warszawska, ul. M. Skłodowskiej – Curie), droga nr 58 (ul. Lemańska, ul. Poznańska, ul. 1 Maja).

Ponadto wśród terenów zgłaszanych przez mieszkańców jako uciążliwe pod względem hałasu znajdują się okolice schroniska dla zwierząt przy ul. Łomżyńskiej oraz okolice ul. Partyzantów i ul. Gnieźnieńskiej – hałas napływowy z zakładów zlokalizowanych na terenach warmińsko-mazurskiej specjalnej strefie ekonomicznej.

W trosce o środowisko naturalne, zmniejszenie natężenia ruchu samochodowego w centrum miasta, odkorkowanie ulic oraz redukcji zanieczyszczeń powietrza i hałasu Gmina Miejska Szczytno w roku 2024, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 złożyła wniosek na dofinansowanie na zakup dwóch dodatkowych autobusów elektrycznych. Planuje się również w ramach tego projektu czternaście wiat autobusowych wraz ze zintegrowanymi stojakami na rowery tzw. „*Bike and Ride*”. Stojaki pozwolą mieszkańcom na zaparkowanie swojego jednośladu tuż przy przystanku autobusowym i kontynuowanie podróży środkami transportu zbiorowego. By skutecznie i efektywnie zachęcić mieszkańców do wspólnego dbania o środowisko poprzez zamianę indywidualnego środka transportu na komunikację miejską zaplanowano również przeprowadzenie akcji edukacyjnej - kolportaż ulotek z aktualnym rozkładem jazdy i przystankami, w tym przystanków „*Bike and Ride*”. Realizacja ww. projektu znacząco przyczyni się do osiągnięcia następujących celów środowiskowych:

- zapobieganie wielu zanieczyszczeniom powietrza emitowanym z indywidualnych środków transportu,



- będzie przeciwdziałać zagrożeniom związanym ze zmianą klimatu oraz negatywnym skutkom jakie niesie postępująca urbanizacja,
- będzie intensywnie i nowocześnie wspierać edukację ekologiczną oraz zmiany postaw społecznych dot. transportu publicznego i rowerowego.

### **III. GLEBY**

Na terenie Gminy Miejskiej Szczytno użytki rolne przeznaczone są w planach zagospodarowania przestrzennego pod inwestycje miejskie. Nie wszystkie jednak tereny tego typu posiadają zgodę odpowiednich organów na ich wyłączenie z produkcji rolnej.

Czynności w zakresie ochrony gleb regulują przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

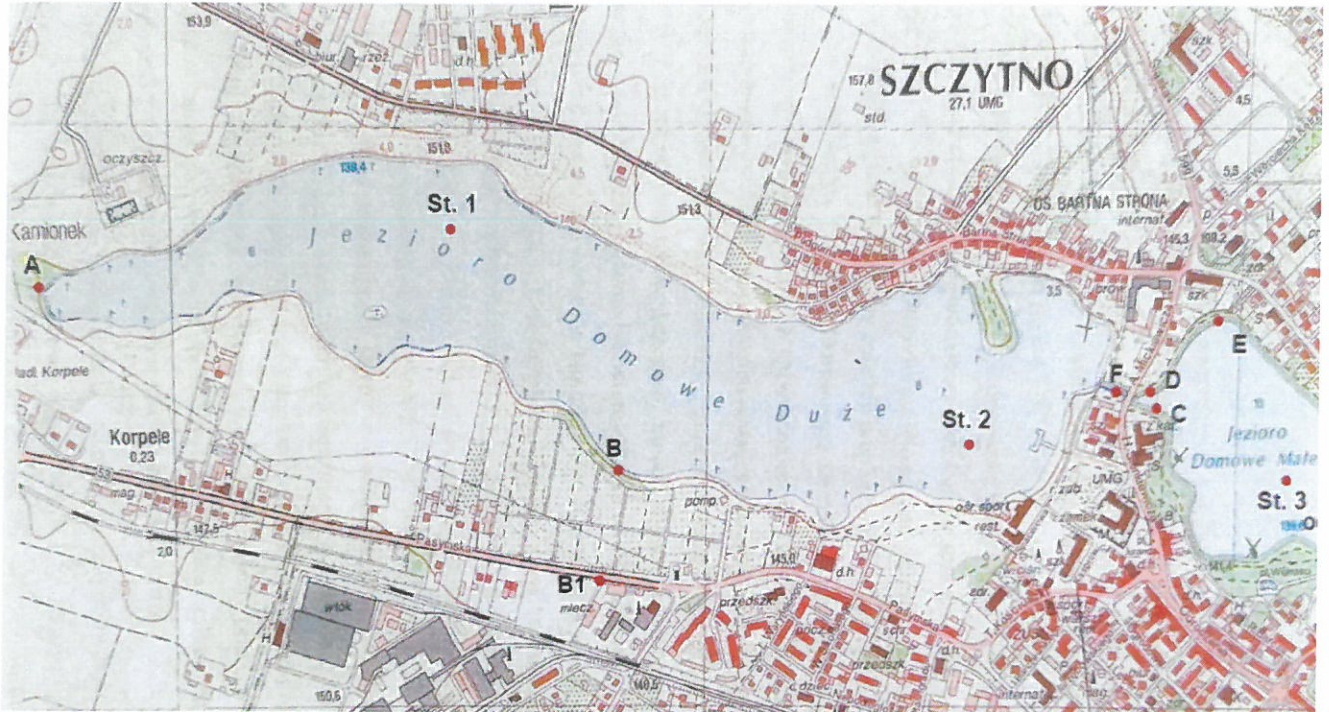
Pracownicy Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Ochrony Środowiska przeprowadzają kontrole oraz interwencje z urzędu lub na zgłoszenie wraz z funkcjonariuszami Straży Miejskiej w przypadku podejrzenia o możliwości zanieczyszczenia gleb na terenach miejskich. W 2024 r. nie odnotowano zgłoszeń od mieszkańców, ani też nie podejmowano powyższych działań.

Wiadomo, że zmiany klimatu modyfikują wilgotność gleby, która jest ważnym wskaźnikiem stanu gleby i decyduje o możliwości jej wykorzystania. Okazuje się, że od lat 50. XX wieku wilgotność gleby znacząco spadła w regionie śródziemnomorskim, a wzrosła w północnej Europie i podobny scenariusz przewiduje się na najbliższe dekady. Możemy się też spodziewać nasilenia erozji gleb wskutek ekstremalnych zjawisk pogodowych, jak intensywne i gwałtowne opady deszczu lub susze. Na obszarach zurbanizowanych i przemysłowych mamy do czynienia z drastycznymi zmianami budowy profilu gleby, utratą jej zdolności filtracyjnych ze względu na uszczelnianie powierzchni – pokrywanie nieprzepuszczalnymi warstwami np. betonu, asfaltu, oraz zanieczyszczeniem, co skutkuje np. zwiększeniem zasolenia gleby, wzrostem zawartości metali ciężkich ponad wartości naturalne i zwiększeniem zawartości niepożądanych związków organicznych.

### **IV. JEZIORA**

Zabiegi rekultywacyjne szczycieńskich jezior prowadzone były w latach 2010 - 2012. Od tamtej pory 3 razy w każdym roku kalendarzowym przeprowadzane są badania przez Uniwersytet Warmińsko - Mazurski w Olsztynie, mające na celu monitorowanie aktualnej sytuacji fizykochemicznej oraz rozważenie ewentualnych ponownych zabiegów rekultywacyjnych w szczycieńskich jeziorach. Zgodnie z powyższym w 2024 r. w dniach: 15 marca, 27 czerwca i 28 sierpnia również wykonywano badania fizykochemiczne oraz pomiary hydrologiczne. Rozmieszczenie stanowisk badawczych przedstawiono na rycinie poniżej.

Rycina 12. Lokalizacja stanowisk badawczych na szczycieńskich jeziorach w roku 2024 r.



Źródło: „Rekultywacja jezior w Szczycie. Wpływ warunków środowiskowych i czynników fizykochemicznych na zachowanie bioróżnorodności wód – 2024”. dr hab. inż. R. Augustyniak-Tunowska, mgr inż. M. Karpienia, dr inż. M. Łopata.

W roku 2024 stwierdzono homotermię wiosenną, natomiast w okresie letnim nieznacznie zauważalne były uwarstwienia termiczne kolumny wody. W okresie wegetacyjnym nie stwierdzono trwałego występowania klasycznych pięter termicznych, a jedynie niewielkie różnice ciepłoty wód powierzchniowych i naddennych. Latem 2024 w wodach Jeziora Domowego Małego wystąpiła tendencja do zakładania się uwarstwienia termicznego w układzie o niepełnej stratyfikacji, z płytkim epilimnionem sięgającym 1 m i łagodną, mało stabilną termokliną do dna. Sprzyjały temu wysokie temperatury powietrza oraz niewielka powierzchnia akwenu. Wiosną i latem w Jeziorze Domowym Dużym stwierdzono nieznaczne przetlenienia mas wodnych, co świadczyło o aktywności fotosyntetycznej planktonu. Latem na głębszych stanowiskach jeziora Domowego Dużego, a przede wszystkim Jeziora Domowego Małego odnotowano wyraźny spadek zawartości tlenu od powierzchni do dna. Pełne odtlenienie stwierdzono w Jeziorze Domowym Małym latem od 3 m głębokości.

Układy tlenowe występujące na szczycieńskich jeziorach są charakterystyczne dla jezior eutroficznych, produktywnych, obfitujących w plankton roślinny. Na przestrzeni lat badawczych po zakończeniu procesu rekultywacji jezior kryterium tlenowe jakości wód ulega pogarszaniu. Badania z 2020 r. wykazały, że w okresie letnim dochodziło do warunków beztlenowych na stanowisku I Jeziora Domowego Dużego, rok 2021 był nieco korzystniejszy pod względem kryterium tlenowego w okresie drugiej połowy lata, jednak warunki początku sezonu wegetacyjnego były niekorzystne. Rok 2022 wykazał również tendencję do zalegania przy dnie wód odtlenionych w okresie szczytu sezonu wegetacyjnego. W roku 2023 warunki były względnie korzystne, a już w 2024 r. sytuacja była znów niekorzystna. Widać więc dość dużą amplitudę narastania tych zjawisk na Jeziorze Domowym Dużym i praktycznie stały trend do letniego zagniwania wód przydennych w Jeziorze Domowym Małym.



Przeprowadzona w latach 2010-2012 rekultywacja była ukierunkowana na ograniczenie ilości fosforu w wodzie, który jest głównym pierwiastkiem limitującym produktywność jezior. W wyniku zastosowania procesów koagulacji wody uzyskano wyraźną, skokową redukcję zawartości fosforu w toni wodnej, której trwałość jest monitorowana w ostatnich latach. Wyniki badań uzyskane w roku 2024, jak i latach poprzednich wskazują, że stabilność fosforu w jeziorach Domowych wyczerpuje się. Praktycznie od 4 lat parametr ten przekroczył poziom graniczny dobrego stanu ekologicznego, który dla tego typu jezior wynosił jeszcze do niedawna 0,12 mg P/DM<sup>3</sup>. W roku 2024 dla Jeziora Domowego Dużego wartość ta wyniosła blisko 0,12 mg P/dm<sup>3</sup> i wyraźnie wyższą dla Jeziora Domowego Małego – niemal 0,2 P/dm<sup>3</sup>. Obecnie zgodnie z nowelizowanymi przepisami wartość dla dobrego stanu ekologicznego wynosi 0,06 mg P/dm<sup>3</sup>, co oznacza, że bez radykalnych działań rekultywacyjnych Jeziora Domowe nie osiągną w najbliższej przyszłości kryterium dobrego stanu wód.

Korzystnym wciąż efektem rekultywacji jest brak uporczywych zakwitów sinicowych Jeziora Domowego Dużego i jakość wody spełniająca jeszcze kryteria dopuszczające do kąpielii. Świadczy to o funkcjonujących wciąż jeszcze mechanizmach równowagi, jednakże obserwowane stężenia chlorofilu były charakterystyczne dla wód wysoce produktywnych.

Podsumowanie wyników badań uzyskanych w badaniach monitorujących stan szczycieńskich jezior w roku 2024:

- niekorzystne warunki tlenowe,
- wzrost zawartości fosforu w toni wodnej w ilości uniemożliwiającej samooczyszczenie jezior,
- brak uporczywych zakwitów sinicowych i dobra jakość wody dopuszcza jeszcze możliwość tworzenia kąpieliska,
- mała przejrzystość wody, zwłaszcza na Jeziorze Domowym Małym,
- brak odbudowania zasobów wodnych jezior w wyniku deficytu opadów,
- nieakceptowalna jakość wód w Jeziorze Domowym Małym.

Po zakończeniu badań prowadzonych przez Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie w roku 2024 omówiono uzyskane wyniki badań, zalecenia i sugestie z panem dr. inż. M. Łopatą czego wynikiem jest obecnie współpraca nad wypracowaniem jak najlepszych rozwiązań przeciwdziałających pogarszającym się warunkom panującym w szczycieńskich jeziorach.

Bieżąca ocena jakości wody przeprowadzana jest również w ramach nadzoru sanitarnego, zgodnie z art. 4 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o *Państwowej Inspekcji Sanitarnej* oraz art. 344 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2017r. *Prawo wodne* przez Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Szczytnie stwierdzający przydatność do kąpielii wody w Kąpielisku „Domowym” na Jeziorze Domowym Dużym.

Dnia 14 listopada 2024 r. przeprowadzono zarybianie Jeziora Domowego Dużego. Gospodarstwo Rybackie Bartoły Wielkie i wpuściło 29 kg narybku jesiennego sandacza. Zarybianie służy nie tylko wędkarzom, ale też ma duże znaczenie dla utrzymania czystości i optymalnych parametrów wody. Drapieżniki oczyszczają wodę, eliminując tzw. ryby spokojnego żeru (karpie, karasie, płocie, leszcze), które bełtając w mule w poszukiwaniu pożywienia - uwalniają fosfor i azot. Trudno oszacować, jaka część narybku przeżyje, stając się dorosłymi rybami. Nie ma też precyzyjnych danych, ile dokładnie ryb żyje w szczycieńskim jeziorze, na pewno natomiast zarybianie przekłada się na prawidłowe działanie ekosystemu w zbiorniku jeziora.

Pracownicy Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Ochrony Środowiska podejmują czynności dotyczące ochrony czystości wód szczycieńskich jezior w zakresie zgodnym z obowiązującymi

przepisami z urzędu oraz w wyniku zgłoszeń. W 2024 r. przeprowadzono 2 kontrole. Pierwsza na podstawie pisma z WIOŚ Olsztyn z zaleceniem weryfikacji nielegalnych odprowadzeń nieczystości do zbiornika Jeziora Domowego Dużego w związku z pogarszającym się stanem wód. W trakcie czynności służbowych ustalono, iż nieruchomości położone w bezpośrednim sąsiedztwie Jeziora Domowego Dużego znajdujące się w granicach administracyjnych miasta Szczytno są podłączone do sieci kanalizacji sanitarnej, a przeprowadzone kontrole terenów bezpośrednio przylegających do jeziora znajdujących się w granicach miasta Szczytno nie wykazały spływu nieczystości ciekłych do akwenu oraz nieprawidłowości z zakresu opróżniania zbiorników bezodpływowych przez właścicieli nieruchomości stanowiących sąsiedztwo, bądź będących w zasięgu oddziaływania na jezioro.

W lipcu 2024 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie przesłał otrzymane anonimowe zgłoszenie w sprawie nielegalnego odprowadzania ścieków komunalnych do Jeziora Domowego Dużego w Szczytnie. Przeprowadzone kontrole wykazały, iż pod traktem ścieżki pieszo - rowerowej biegnącej wokół Jeziora Domowego Dużego od strony ogródków działkowych przy ul. Pasymskiej biegnie urządzenia wodne służącego do odprowadzania wód opadowych do Jeziora Domowego Dużego, jednakże jak ustalono bez unormowań prawnych z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wodami Polskimi. Urządzenie wodne zostało zaczopowane, co komisyjnie stwierdzono w obecności pracownika Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Ochrony Środowiska oraz przedstawiciela Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Wszelkie ustalenia zostały odnotowane w protokołach.

Rycina 13 i 14. Kontrole z zakresu przeciwdziałania zanieczyszczeniom wód powierzchniowych w roku 2024 r.



Źródło: Dokumentacja wykonana podczas czynności z zakresu przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom wód. Katarzyna Piekarcz

## V. DRZEWA, KRZEWY, FORMY OCHRONY PRZYRODY

W roku 2024 wydano 23 zezwolenia na usunięcie drzew, przy czym przyczynami ich usunięcia podawanymi przez Wnioskodawców, a także potwierdzonymi podczas oględzin były w większości zagrożenia dla bezpieczeństwa osób i mienia oraz kolizje z planowanymi zagospodarowaniami terenu. Nasadzono 58 szt. drzew oraz nakazano wykonanie 28 szt. nasadzeń zastępczych stanowiących naturalną rekompensatę dla środowiska przyrodniczego. Dla osób fizycznych wydano 59 protokołów, na podstawie których możliwe jest usunięcie drzew i krzewów z nieruchomości nie



związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Z terenów stanowiących własność Gminy Miejskiej Szczytno usunięto 76 szt. drzew, a nasadzono 3 szt. drzew oraz 106 szt. krzewów. Powstały dwie nowe rabaty na Placu Wolności, w skład których wchodziły następujące rośliny: Tawuła Potentilla Goldfinger - 50 szt., Tawuła Spiraea Gold Fountain - 12 szt., Tawuła Spiraea betulifolia - 27 szt., Trzmielina na pniu - 1 szt. Powstała rabata na Małej Bieli zawierająca 16 szt. Magnoli oraz rabata przy ul. Pasymskiej z Żagwinem ogrodowym w ilości 70 szt.

Rycina 15, 16, 17, 18, 19 i 20. Przykłady nasadzeń kompensacyjnych w 2024 roku.



Źródło: Dokumentacja dotycząca wykonanych nasadzeń. Katarzyna Piekarz.



Na terenie Gminy Miejskiej Szczytno występują obecnie 22 pomniki przyrody, w większości są to kilkudziesięcioletnie okazałe gatunki dębów oraz klonów. Ze względu na swoją lokalizację tj. bezpośrednie sąsiedztwo ruchliwych dróg, drzewa te są stale narażane na liczne choroby i urazy, a wiele z nich wymaga zabiegów specjalistycznych, cięć korekcyjnych i sanitarnych. W roku 2024 zabiegi pielęgnacyjne przeprowadzono na pomniku przyrody drzewie gatunku klon pospolity (*Acer platanoides*) rosnącym przy ul. Poznańskiej stanowiącym pomnik przyrody na podstawie uchwały Nr XXXII/278/2014 Rady Miejskiej w Szczytnie z dnia 1 września 2014 r. w wyniku licznych zgłoszeń właścicieli nieruchomości, na której rośnie drzewo dotyczących złego stanu drzewa oraz nieustających wyłamywaniach gałęzi podczas występowania niekorzystnych warunków atmosferycznych. Zdarzenia te powodowały poczucie zagrożenia mieszkańców ww. obszaru o swoje zdrowie i mienie. Prace pielęgnacyjne zostały wykonane przez osoby posiadające kwalifikacje do przeprowadzania prac pielęgnacji drzew o charakterze pomnikowym i obejmowały usunięcie suchych i chorych gałęzi stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa, docięcie kikutow po obciętych konarach oraz zabezpieczenie ran i odciążenie konarów drzewa w celu poprawy jego statyki. Przedmiotowe drzewo przedstawiono poniżej.

Rycina 21 i 22. Pomnik przyrody gatunku klon pospolity przed zabiegami pielęgnacyjnymi (po lewej) oraz po (po prawej).



Źródło: Dokumentacja wykonana podczas kontroli. Katarzyn Piekarz

By zadbać o unikatowe walory użytku ekologicznego „Mała Biel” będącego niezwykle cennym miejscem dla życia wielu gatunków roślin, zwierząt i owadów Gmina Miejska Szczytno złożyła w 2024 r. wniosek w ramach programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 o dofinansowanie do projektu pn. „*Rewitalizacja terenu użytku ekologicznego Mała Biel w Szczytnie*”. Celem przedsięwzięcia jest rewitalizacja i przywrócenie zainteresowania tym miejscem oraz przywrócenie jego potencjału. Projekt przyczyni się również do wzrostu świadomości ekologicznej lokalnej społeczności oraz zwiększy integrację mieszkańców miasta Szczytno na świeżym powietrzu. Założenia projektu obejmują m. in. odtworzenie istniejących i utworzenie nowych ścieżek; remont ciągu pieszo – rowerowego; remont placu zabaw dla dzieci; wymianę tablic informacyjnych; modernizację małej architektury; stworzenie aplikacji „*Augmented reality*” (aplikacja byłaby powiązana z nowymi tablicami opisującymi faunę i florę występującą na terenie użytku, rozmieszczonymi przy wyremontowanych ścieżkach edukacyjnych, co umożliwiłoby np. „ożywienie” zwierzęcia, którego opis znajdowałby się na danej tablicy.); pielęgnację istniejącej



zieleni, nowe nasadzenia drzew, krzewów i roślin; wymianę oświetlenia na energooszczędne oraz likwidację instalacji nasłupowej na rzecz podziemnej kanalizacji teletechnicznej.

Realizacja planowanych działań przełoży się przede wszystkim bezpośrednio na stworzenie dogodniejszych warunków dla świata fauny i flory poprzez stworzenie swojego rodzaju azylów bioróżnorodności oraz zwiększenie terenów zielonych, a także znacząco zmniejszy zużycie energii elektrycznej poprzez modernizację przestarzałego oświetlenia na LED, które pobiera od 60 do 90 procent mniej energii niż tradycyjne źródła światła. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu, jednym z celów projektu jest również dążenie do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych, co przyczyni się do zapobiegania efektu miejskiej wyspy ciepła.

Planowane ścieżki o nawierzchni mineralnej i mineralno - żywicznej byłyby przyjazne dla środowiska, a fakt, że układane byłyby na gruncie rodzimym umożliwi dodatkowo wsiąkanie wody opadowej w grunt, eliminując efekt gromadzenia się jej na powierzchni oraz zwiększy dostęp wody i powietrza do korzeni roślin rosnących blisko nawierzchni. W ramach inwestycji planuje się wykonanie robót pielęgnacyjnych istniejącej roślinności oraz wykonanie nowych rabat kwiatowych, na których posadzone zostaną m. in. lawenda, mięta, kosodrzew, kocimiętka miechunka oraz inne rośliny ważne zwłaszcza dla świata owadów. Planowane są również nasadzenia rodzimych gatunków drzew: wierzby - 14 szt., klonu jesionolistnego - 14 szt., olszy czarnej - 14 szt., topoli czarnej - 28, szt., a także wykonanie żywopłotu ogradzającego plac zabaw. Szacuje się, że powierzchnia nowych ścieżek mineralnych wyniesie ok. 246 m<sup>2</sup>. W miejscu prac budowlanych oraz w miejscach „dzikich ścieżek” planuje się odtworzyć trawniki oraz zasilenie trawy - powierzchnia odtworzenia wyniesie ok. 3500 m<sup>2</sup>.

ZASTĘPCA NACZELNIKA  
Wydziału Gospodarki Przestrzennej  
i Ochrony Środowiska

*Katarzyna Piekarz*